

Laki

rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) 1 luvun 2 §:n 1 momentin 1 kohdan a alakohta ja 8 a kohta, 4 §:n 1 momentin 4 kohta, 11 kohdan j alakohta ja 20 kohta sekä 4 §:n 2 momentti, 3 luvun 2 §:n 1 momentin 1 kohdan b ja c alakohta, 2 §:n 5 ja 6 momentti sekä 12 §, 7 luvun 1 §:n 3 momentti, 8 luvun 1 §:n 1 momentin 8 kohta ja 2 momentti, 2 §:n 1 momentti, 3 §:n 1 momentin 8 kohta ja 3 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 2 §:n 1 momentin 1 kohdan a alakohta laissa 207/2022 ja 8 a kohta laissa 573/2019, 4 §:n 1 momentin 20 kohta laissa 444/2023 ja 2 momentti laissa 573/2019, 3 luvun 2 §:n 1 momentin 1 kohdan b ja c alakohta laissa 376/2021 ja 12 § laeissa 406/2018 ja 376/2021, 8 luvun 1 §:n 2 momentti laissa 406/2018 ja 8 luvun 3 §:n 2 momentti osaksi laissa 406/2018, sekä

lisätään 1 luvun 4 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1089/2017, 284/2021, 376/2021, 600/2021, 187/2023 ja 444/2023, uusi 4 a ja 21 kohta, 3 lukuun uusi 12 a § ja 13 b §, 8 luvun 1 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 573/2019 ja 444/2023, uusi 8 a kohta ja 3 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 573/2019 ja 444/2023, uusi 8 a kohta sekä 9 luvun 6 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 406/2018, uusi 3 momentti seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan:

1) Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 4 §:n 2 momentissa tarkoitettuun:

a) toimilupavaltavaraan lukuun ottamatta mainitun momentin 6 kohdassa tarkoitettua pörssiä, 11 kohdassa tarkoitettua yhteenliittymän keskusyhteisöä, sellaista 13 kohdassa tarkoitettua yhteisöä, jolle on myönnetty yleisestä arvopaperistamista koskevasta kehyksestä ja erityisestä kehyksestä yksinkertaiselle, läpinäkyvälle ja standardoidulle arvopaperistamiselle sekä direktiivien 2009/65/EY, 2009/138/EY ja 2011/61/EU ja asetusten (EY) N:o 1060/2009 ja (EU) N:o 648/2012 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/2402 28 artiklassa tarkoitettu toimilupa, 14 kohdassa tarkoitettua omistusyhteisöä, 15 kohdassa tarkoitettua hyväksyttyä julkistamisjärjestelyä ja hyväksyttyä ilmoitusjärjestelmää, 16 kohdassa tarkoitettua joukkorahoituspalvelun tarjoajaa ja 17 kohdassa tarkoitettua toimijaa, joka tarjoaa omaisuusreferenssitokeneita yleisölle tai hakee omaisuusreferenssitokenien ottamista kaupankäynnin kohteeksi unionissa;

8 a) kryptovarojen markkinoista sekä asetusten (EU) N:o 1093/2010 ja (EU) N:o 1095/2010 ja direktiivien 2013/36/EU ja 2019/1937 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja

neuvoston asetuksen (EU) 2023/1114 3 artiklan 1 kohdan 15 alakohdassa tarkoitettuun kryptovarapalvelun tarjoajaan;

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

4) *maksun tiedot -asetuksella* varainsiirtojen ja tiettyjen kryptovarojen siirtojen mukana toimitettavista tiedoista ja direktiivin (EU) 2015/849 muuttamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2023/1113;

4 a) *isännöimättömällä osoitteella* maksun tiedot -asetuksen 3 artiklan 20 alakohdassa tarkoitettua isännöimätöntä osoitetta;

11) *poliittisesti vaikutusvaltaisella henkilöllä* luonnollista henkilöä, joka toimii merkittävässä julkisessa tehtävässä:

j) kansainvälisen järjestön tai kansainvälisen järjestön toimipaikan johtajana, varajohtajana taikka hallituksen tai vastaavan jäsenenä;

20) *epäilyttävällä liiketoimella* asiakkaan epätavallisia liiketoimia, joiden tosiasiallista tarkoitusta tai tavoitetta ilmoitusvelvollinen ei ole kyennyt selvittämään, sekä asiakkaan liiketoimia, jotka selvityksen jälkeen vaikuttavat epätavallisilta ilman asianmukaista perustetta;

21) *kryptovarapalvelun tarjoajalla* kryptovarojen markkinoista sekä asetusten (EU) N:o 1093/2010 ja (EU) N:o 1095/2010 ja direktiivien 2013/36/EU ja (EU) 2019/1937 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2023/1114 3 artiklan 1 kohdan 15 alakohdan mukaista oikeushenkilöä tai muuta yritystä.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset 1 momentin 11 kohdassa tarkoitetuista merkittävistä julkisista tehtävistä siltä osin kuin on kyse kotimaisista merkittävistä julkisista tehtävistä. Valtioneuvoston asetuksella voidaan lisäksi antaa tarkempia säännöksiä 1 momentin 11 kohdassa tarkoitetuista organisaatioista, joissa merkittäviä julkisia tehtäviä hoidetaan, siltä osin kuin on kyse kotimaisista merkittävistä julkisista tehtävistä.

3 luku

Asiakkaan tunteminen

2 §

Asiakkaan tunnistaminen ja henkilöllisyyden todentaminen

Ilmoitusvelvollisella ei saa olla tässä pykälässä säädettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta anonyymeja tai tekaistuilla nimillä olevia tilejä tai asiakkuuksia. Ilmoitusvelvollisen on tunnistettava asiakkaansa ja todennettava tämän henkilöllisyys vakituista asiakassuhdetta perustettaessa. Lisäksi ilmoitusvelvollisen on tunnistettava asiakkaansa ja todennettava tämän henkilöllisyys, jos:

1) asiakkuus on satunnainen ja:

b) kyse on maksun tiedot -asetuksen 3 artiklan 9 alakohdassa tarkoitettua varojen siirrosta, jonka määrä ylittää 1 000 euroa; tai

c) kyse on kryptovarapalvelujen tarjoajista ja kryptovaramarkkinoista annetussa laissa (/) tarkoitettua kryptovaroihin liittyvässä palvelussa tehdystä liiketoimesta, jonka määrä ylittää 1 000 euroa;

Jos asiakkaan tunnistaminen ja henkilöllisyyden todentaminen aiheutuu siitä, että 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa yksittäisten liiketoimien yhteenlaskettu arvo on vähintään 10 000 euroa, maksun tiedot -asetuksen 3 artiklan 9 alakohdassa tarkoitettua varojen siirron määrä ylittää 1 000 euroa, taikka 2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa yksittäisten liiketoimien yhteenlaskettu arvo on vähintään 10 000 euroa tai 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa vähintään 2 000 euroa, henkilöllisyys on todennettava, kun mainittu raja saavutetaan.

Tunnistamisvelvollisuudesta ja henkilöllisyyden todentamisesta säädetään lisäksi maksun tiedot -asetuksessa.

12 §

Kirjeenvaihtajasuhteisiin liittyvä tehostettu tuntemisvelvollisuus

Jos luotto- tai rahoituslaitos tai kryptovarapalvelun tarjoaja tekee maksujen ja muiden toimeksiantojen hoitamisesta sopimuksen (*kirjeenvaihtajasuhde*) ETA-valtion ulkopuoliseen maahan sijoittuneen luotto- tai rahoituslaitoksen kanssa, luotto- tai rahoituslaitoksen tulee ennen sopimuksen tekemistä hankkia riittävät tiedot vastapuolena toimivasta luotto- tai rahoituslaitoksesta tai kryptovarapalvelun tarjoajasta sen liiketoiminnan ymmärtämiseksi.

Luotto- tai rahoituslaitoksen tai kryptovarapalvelun tarjoajan tulee arvioida vastapuolena toimivan luotto- tai rahoituslaitoksen tai kryptovarapalvelun tarjoajan maine ja valvonnan laatu sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevat toimet. Luotto- tai rahoituslaitoksen tai kryptovarapalvelun tarjoajan ylemmän johdon on hyväksyttävä kirjeenvaihtajasuhteen aloittaminen. Sopimuksessa tulee sopia nimenomaisesti asiakkaan tuntemista koskevien velvollisuuksien täyttämistä ja näitä koskevien merkityksellisten tietojen toimittamisesta pyynnöstä vastapuolena toimivalle luotto- tai rahoituslaitokselle tai kryptovarapalvelun tarjoajalle.

Luotto- tai rahoituslaitos ei saa aloittaa tai jatkaa kirjeenvaihtajasuhdetta sellaisen laitoksen kanssa, joka on pöytälaatikkopankki tai jonka tilejä pöytälaatikkopankit voivat käyttää.

Jos sijoituspalveluyritys, maksulaitos, rahastoyhtiö tai vaihtoehtorahastojen hoitaja taikka vakuutusyhtiö tekee sopimuksen 1 momentissa tarkoitettua vastaavasta järjestelystä, on noudatettava, mitä tässä pykälässä säädetään.

Luotto- ja rahoituslaitoksen tai kryptovarapalvelun tarjoajan tulee tarjotessaan maksujenvälitystilejä muille luotto- ja rahoituslaitoksille varmistaa, että vastapuolena toimiva luotto- tai rahoituslaitos tai kryptovarapalvelun tarjoaja:

1) on tunnistanut suoraan luotto- ja rahoituslaitoksen tilille pääsevät asiakkaansa tai todentanut henkilöllisyyden suoraan kryptovarapalvelun tarjoajan tilille pääsevistä asiakkaistaan ja on noudattanut näiden osalta jatkuvaa asiakkaan tuntemisvelvollisuutta; sekä

2) toimittaa sille pyynnöstä merkitykselliset asiakkaan tuntemista koskevat tiedot.

12 a §

Isännöimättömään osoitteeseen liittyvä tehostettu tuntemismenettely

Kryptovarapalvelun tarjoajan tulee tunnistaa ja arvioida rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riski, joka liittyy kryptovarojen siirtoihin isännöimättömään osoitteeseen tai isännöimättömästä

osoitteesta. Tätä varten kryptovarapalvelun tarjoajilla on oltava käytössään sisäiset toimintaperiaatteet, menettelytavat ja valvontatoimet.

Kryptovarapalvelun tarjoajien on sovellettava isännöimättömään osoitteeseen liittyen riskien hallitsemiseksi tehostettuja menettelyjä, joihin on kuuluttava yksi tai useampi seuraavista toimenpiteistä:

1) sellaisten riskiperusteisten toimenpiteiden toteuttaminen, joiden avulla tunnistetaan ja todennetaan isännöimättömään osoitteeseen tai isännöimättömästä osoitteesta tehdyn siirron toimeksiantajan tai siirronsaajan henkilöllisyys taikka siirron toimeksiantajan tai siirronsaajan tosiasiallinen omistaja ja edunsaaja myös tukeutumalla kolmansiin osapuoliin;

2) lisätietojen vaatiminen siirrettyjen kryptovarojen alkuperästä ja määränpäästä;

3) kyseisten liiketoimien tehostettu ja jatkuva seuranta;

4) kaikki muut kuin 1—3 kohdassa tarkoitetut toimenpiteet, joilla lievennetään ja hallitaan rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riskejä sekä kohdennettujen talouspakotteiden ja joukkotuhousoaseiden leviämisen rahoittamiseen liittyvien kohdennettujen talouspakotteiden täytäntöönpanon laiminlyönnin ja kiertämisen riskiä.

13 b §

Kansainvälisen järjestön Suomessa sijaitsevan toimipaikan merkittävistä julkisista tehtävistä laadittava luettelo

Ulkoministeriön on pyydettävä kansainvälistä järjestöä laatimaan ja pitämään ajan tasalla luettelo merkittävistä julkisista tehtävistä kyseisen kansainvälisen järjestön Suomessa sijaitsevassa toimipaikassa.

Ulkoministeriö toimittaa 1 momentissa tarkoitetun luettelon valtiovarainministeriölle ilman aiheutonta viivytystä.

7 luku

Valvonta

1 §

Valvontaviranomaiset ja ilmoitus rahanpesun selvittelykeskukselle

Finanssivalvonta valvoo lisäksi maksun tiedot -asetuksen noudattamista sen valvottaviksi kuuluvien ilmoitusvelvollisten osalta siltä osin kuin ne lähettävät, välittävät tai vastaanottavat mainitussa asetuksessa tarkoitettuja varainsiirtoja.

8 luku

Hallinnolliset seuraamukset

1 §

Rikemaksu

Valvontaviranomainen määrää rikemaksun sen valvottavaksi 7 luvun 1 §:n 1 momentissa säädetyille ilmoitusvelvolliselle, lukuun ottamatta 1 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua elinkeinonharjoittajaa ja yhteisöä, joka tahallaan tai huolimattomuudesta:

8) laiminlyö tai rikkoo 3 luvun 12 §:ssä tarkoitetun velvoitteen hankkia riittävät tiedot vastapuolena toimivasta luotto- tai rahoituslaitoksesta tai kryptovarapalvelun tarjoajasta;

8 a) laiminlyö tai rikkoo 3 luvun 12 a §:ssä tarkoitetun velvoitteen tunnistaa ja arvioida rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riski, joka liittyy kryptovarojen siirtoihin isännöimättömään osoitteeseen tai isännöimättömästä osoitteesta;

Finanssivalvonta määrää rikemaksun myös sille, joka tahallaan tai huolimattomuudesta:

1) jättää pois maksajaa, maksunsaajaa tai kryptovarojen siirtoa koskevat vaadittavat tiedot maksun tiedot -asetuksen 4—6, 14 ja 15 artiklan vastaisesti;

2) laiminlyö velvollisuutensa varmistaa tietojen säilyttäminen maksun tiedot -asetuksen 10, 19 ja 26 artiklan vastaisesti;

3) laiminlyö ottaa käyttöön maksun tiedot -asetuksen 8, 12, 17 tai 21 artiklan edellyttämät riskiperusteiset menettelyt; tai

4) laiminlyö mainitun asetuksen 7, 8, 11, 12, 16 ja 17 artiklassa säädetyn velvollisuuden rakentaa menettelyt havaita maksajaa tai maksunsaajaa koskevat puuttuvat tiedot tai 8, 12, 17 ja 21 artiklassa säädetyn velvollisuuden vahvistaa riskiperusteiset menettelyt sellaisten varainsiirtojen osalta, joita koskevat tiedot ovat puutteelliset, toteuttamisesta, hylkäämisestä tai keskeyttämisestä.

2 §

Julkinen varoitus

Valvontaviranomainen antaa sen valvottavaksi 7 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettulle ilmoitusvelvolliselle julkisen varoituksen, jos tämä tahallaan tai huolimattomuudesta menettelee muiden tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten taikka maksun tiedot -asetuksen säännösten kuin tämän luvun 1 §:n 1 tai 2 momentissa taikka 3 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettujen säännösten vastaisesti.

3 §

Seuraamusmaksu

Valvontaviranomainen määrää seuraamusmaksun sen valvottavaksi 7 luvun 1 §:n 1 momentissa säädetyille ilmoitusvelvolliselle, lukuun ottamatta 1 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua elinkeinonharjoittajaa ja yhteisöä, joka tahallaan tai huolimattomuudesta vakavasti, toistuvasti tai järjestelmällisesti:

8) laiminlyö tai rikkoo 3 luvun 12 §:ssä tarkoitetun velvoitteen hankkia riittävät tiedot vastapuolena toimivasta luotto- tai rahoituslaitoksesta tai kryptovarapalvelun tarjoajasta;

8 a) laiminlyö tai rikkoo 3 luvun 12 a §:ssä tarkoitetun velvoitteen tunnistaa ja arvioida rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riski, joka liittyy kryptovarojen siirtoihin isännöimättömään osoitteeseen tai isännöimättömästä osoitteesta;

Finanssivalvonta määrää seuraamusmaksun myös sille, joka tahallaan tai huolimattomuudesta:

1) jättää vakavasti, toistuvasti tai järjestelmällisesti pois maksajaa, maksunsaajaa tai kryptovarojen siirtoa koskevat vaadittavat tiedot maksun tiedot -asetuksen 4—6, 14 ja 15 artiklan vastaisesti;

2) laiminlyö vakavasti, toistuvasti tai järjestelmällisesti velvollisuutensa varmistaa tietojen säilyttäminen maksun tiedot -asetuksen 10, 19 ja 26 artiklan vastaisesti;

3) laiminlyö vakavasti, toistuvasti tai järjestelmällisesti ottaa käyttöön maksun tiedot -asetuksen 8, 12, 17 tai 21 artiklassa edellytetyt riskiperusteiset menettelyt; taikka

4) laiminlyö vakavasti, toistuvasti tai järjestelmällisesti maksun tiedot -asetuksen 7, 8, 11, 12, 16 ja 17 artiklassa säädetyn velvollisuuden rakentaa menettelyt havaita maksajaa tai maksunsaajaa koskevat puuttuvat tiedot tai 8, 12, 17 ja 21 artiklassa säädetyn velvollisuuden vahvistaa riskiperusteiset menettelyt sellaisten varainsiirtojen osalta, joita koskevat tiedot ovat puutteelliset, toteuttamisesta, hylkäämisestä tai keskeyttämisestä.

9 luku

Erinäiset säännökset

6 §

Määräyksenantovaltuus

Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määräyksiä kryptovarapalvelun tarjoajan 3 luvussa tarkoitetuista asiakkaan tuntemisesta noudatettavista menettelytavoista ja 2 luvun 3 §:ssä tarkoitettua riskienhallinnasta. Finanssivalvonta voi antaa lisäksi tarkempia määräyksiä maksun tiedot -asetuksen 23 artiklassa tarkoitettujen rajoittavien toimenpiteiden noudattamiseksi vaadittavista sisäisistä toimintatavoista, menettelyistä ja valvontatoimista.

Tämä laki tulee voimaan 30 päivänä kesäkuuta 2024. Sen 1 luvun 4 §:n 1 momentin 4 ja 4 a kohta, 3 luvun 2 §:n 1 momentin 1 kohdan b alakohta ja 2 momentti, 12 §, 12 a § sekä 7 luvun 1 §:n 3 momentti, 8 luvun 1 §:n 1 momentin 8 ja 8 a kohta sekä 2 momentti, 2 §:n 1 momentti, 3 §:n 1 momentin 8 ja 8 a kohta, 3 §:n 2 momentti sekä 9 luvun 6 §:n 3 momentti tulevat kuitenkin voimaan vasta 30 päivänä joulukuuta 2024 ja 1 luvun 4 §:n 1 momentin 11 kohdan j alakohta tulee voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2025.

Tämän lain kryptovarapalvelun tarjoajia koskevia säännöksiä sovelletaan kryptovarapalvelun tarjoajista ja kryptovaramarkkinoista annetun lain 32 §:n 1 ja 2 momentissa säädetyn siirtymäajan mainitulla lailla kumotun virtuaalivaluutan tarjoajista annetun lain (572/2019) 2 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun virtuaalivaluutan tarjoajaan.

Helsingissä 28.6.2024

Tasavallan Presidentti

Alexander Stubb

Elinkeinoministeri Wille Rydman